

การพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูโรงเรียนประถมศึกษา

THE DEVELOPMENT OF MODEL TO ENHANCE COMPETENCY TO ACTIVE LEARNING
PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITIES IN MANAGEMENT OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS

กชภัทร์ สงวนเครือ¹ และธนปกรณ์ เกตุวิเศษกุล

Kotchaphat Sa-nguankhruea and Thanapakorn Ketvisetkul

E-mail: dr.kot2510@gmail.com¹

Received 22 September 2023; Revised 24 January 2025; Accepted 24 March 2025.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ผ่านการสังเคราะห์แนวคิดและการประเมินความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะดังกล่าว กลุ่มตัวอย่าง 13 คน 3) พัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะโดยใช้ PLC และ 4) ทดลองใช้รูปแบบดังกล่าวกับกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสม แบบสอบถาม และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการเสริมสร้างสมรรถนะมี 3 ด้าน ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และจุดประสงค์ของการเรียนรู้ โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก 2) ค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดอยู่ที่ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 3) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ เตรียมการ ปฏิบัติ และเรียนรู้ และสรุปผล ทุกขั้นตอนมีความเหมาะสมในระดับมาก 4) ผลการใช้รูปแบบพบว่า ผู้เข้าร่วมมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหา รูปแบบ และประโยชน์ของการเรียนรู้ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงรุก; สมรรถนะครู; ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; การพัฒนารูปแบบ

Abstract

This research aimed to: 1) examine the components and indicators of enhancing competency in active learning management using professional learning communities (PLCs) through conceptual synthesis and expert validation (n = 7); 2) investigate the current conditions, desired states, and methods for enhancing such competencies (n = 13); 3) develop a competency enhancement model via PLCs; and 4) implement and evaluate the model. Research instruments included component suitability assessments, questionnaires on

current and desired states, model evaluation forms, and satisfaction surveys. Data were analyzed using descriptive statistics and the Modified Priority Needs Index (PNI). The findings revealed that: 1) the competency enhancement components comprised three main aspects—learning activity design, instructional media and learning resources, and learning objectives—all rated highly appropriate; 2) the highest priority need was learning activity design, followed by media and resources, learning objectives, and assessment; 3) the developed model consisted of three phases: preparation, implementation and learning, and reflection, all of which were rated highly suitable by experts; 4) implementation of the model indicated a high level of participant satisfaction across learning process, content, structure, and benefits of active learning management.

Keywords: Active Learning Management; Teacher Competency; Professional Learning Community; Model Development

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษา มีเป้าหมายเพื่อมุ่งเน้นพัฒนาให้นักเรียนได้เป็นผู้เรียนรู้ และค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ตลอดจนได้กระบวนการและความรู้จากวิธีการสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบเป็นหลักการ แนวคิดองค์ความรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งหวังให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อนักเรียนมากที่สุด (Ministry of Education., 2017) โดยจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับนานาชาติ The Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS) ที่จัดโดย The International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA) ในปี ค.ศ. 2011 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยกลางและมีระดับความสามารถอยู่ที่ระดับ 1 จาก 5 ระดับ นอกจากนี้ผลประเมิน Programmer for International Student Assessment (PISA) ในปี 2018 ที่จัดโดย Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี ค.ศ. 2015 แต่ในภาพรวมคะแนนยังคงต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยเรื่อยมาตั้งแต่การสอบในปี 2000 จนมาถึงปี 2018 (Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology., 2017)

จากการสัมภาษณ์ครูและผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา (สพป.) เชียงใหม่ (เขต 3) สพป. แม่ฮ่องสอน (เขต 1) สพป. เลย (เขต 3) และสพป. มหาสารคาม (เขต 1) เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่จบไม่ตรงสาขาที่สอน ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหา ทักษะ และกระบวนการ ไม่มากพอหรือได้ถูกต้องในบางเรื่อง ส่งผลให้ขาดความมั่นใจในการถ่ายทอดความรู้ ครูบางส่วนยังไม่สามารถปรับและพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนรู้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงหรือความก้าวหน้า ส่วนใหญ่ยังคงจัดการเรียนรู้ในลักษณะของการบรรยายเน้นความรู้ความจำ อีกทั้งภาระงานที่มากทั้งงานสอนและงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายส่งผลต่อการจัดเตรียมการสอนทำให้ครูมักจะใช้หนังสือเป็นหลัก และใช้แผนการจัดการ

เรียนรู้สำเร็จรูปที่มีเผยแพร่ตามสื่ออินเทอร์เน็ต หนังสือหรือสื่ออื่นๆ ส่วนในด้านสื่ออุปกรณ์ก็พบว่า มีไม่เพียงพอหรือมีบ้างแต่ไม่หลากหลาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของไทย (Office of the Secretary of the Education Council., 2019) ซึ่งสอดคล้องกับ Jensen (2016) Fink (2003) และ Huba & Feed (2000) ที่พบว่า ครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีจำนวนน้อยและมีครูไม่ครบทุกสาขาวิชา ทำให้ต้องจัดครูผู้สอนที่ไม่ตรงกับสาขาวิชาเอกที่จบมา ซึ่งส่งผลกระทบต่อความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาหลักสูตร ทักษะ และความสามารถในบางด้าน เช่น การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสม การเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ จากการศึกษางานวิจัยพบว่า มีการนำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้แก่ครูผู้สอนทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งครูผู้สอนที่ได้เข้าร่วมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีการพัฒนาทั้งด้านความรู้ เจตคติ ทักษะ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้น (Chatmaneerungcharoen, S., and Thammapradeep, C., 2020) แต่ในขณะเดียวกัน ยังคงพบปัญหาบางด้าน เช่น เวลาในการเข้าร่วมกระบวนการ เนื่องจากครูมีภาระงานมากทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง การขาดบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการให้ความรู้ขณะดำเนินกระบวนการและบทบาทของผู้บริหารในกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนั้นเพื่อให้การนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ระดับประถมให้ประสบความสำเร็จและสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ส่งเสริมให้ใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาครู

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยที่โรงเรียนบ้านแดงหนองแขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 2 ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา โดยมีผู้อำนวยการเป็นผู้ดูแล บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน ครู จำนวน 10 คน และนักเรียน จำนวน 218 คน จากการศึกษารายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนบ้านแดงหนองแขง ปีการศึกษา 2562 พบว่า ครูผู้สอนจบจากสาขาอื่นๆ ครูจึงขาดความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ แต่มีจุดเด่นคือ ครูมีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะพัฒนาตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูมีการรวมกลุ่มกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายในการปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ เพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูภายใต้บริบทสภาพแวดล้อมปัญหาที่ประสบจากการปฏิบัติงานจริงภายในโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูโรงเรียนบ้านแดงหนองแขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 2

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูโรงเรียนบ้านแดงหนองแขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 2

3. เพื่อพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูโรงเรียนบ้านแดงหนองแขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 2

4. เพื่อนำรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูโรงเรียนบ้านแดงหนองแขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 2 ไปใช้

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูโรงเรียนประถมศึกษา มีการทบทวนวรรณกรรม ดังนี้

1. สมรรถนะทางวิชาชีพครู

Office of the Basic Education Commission., (2022)ระบุว่า การประเมินสมรรถนะครูที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ มีกรอบความคิดจากแนวคิดของ McClelland นักจิตวิทยาของมหาวิทยาลัย Harvard ที่อธิบายไว้ว่า สมรรถนะเป็นคุณลักษณะของบุคคลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ (Skills) ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้บุคลากรในองค์กรในการปฏิบัติงานได้ผลงานที่โดดเด่นกว่าคนอื่นๆ ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งสมรรถนะทางวิชาชีพครูตามเกณฑ์การประเมินประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 5 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สมรรถนะที่ 2 การบริการที่ดี สมรรถนะที่ 3 การพัฒนาตนเอง สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม สมรรถนะที่ 5 จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู และสมรรถนะประจำสายงาน 6 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครู สมรรถนะที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Kitrungruang, P., and group (2017) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกมีลักษณะสำคัญ คือ เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และผู้เรียนกับครูสอน โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ทักษะการฟัง พูด อ่าน คิด และเขียนในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ได้พัฒนาทักษะการสื่อสาร และทักษะการคิดไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน และเกิดแรงจูงใจในการเรียน การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถสรุปองค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 รูปแบบการสอน องค์ประกอบที่ 2 วิธีสอน/วิธีการสอน องค์ประกอบที่ 3 เทคนิคการสอน องค์ประกอบที่ 4 แนวการสอน และองค์ประกอบที่ 5 กลยุทธ์การสอน

3. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Hipp & Huffman., (2003) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้หลักประชาธิปไตย การมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ การตัดสินใจ ให้ความรับผิดชอบ และส่งเสริมภาวะผู้นำที่มาร่วมกันกับผู้สอนในการบริหาร 2) การกำหนดวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วม หมายถึง การที่บุคลากรร่วมกันแสดงความคิดเห็น และเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสถาบัน การศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ หมายถึง การที่ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับร่วมกันแบ่งปันข้อมูลสารสนเทศ วางแผน ค้นคว้าหาความรู้ ปฏิบัติงานของตนเอง และเรียนรู้ทักษะกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาและ พัฒนาการเรียนการสอน 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล หมายถึง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยการสังเกต นิเทศติดตาม และแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติการสอน เพื่อช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงาน ของตนเองและองค์กร และ 5) การจัดสภาพที่เอื้ออำนวย หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์เชิงวิชาการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน การให้ความเคารพจริงใจ ยึดการแสวงหา ความรู้อย่างมีวิจารณ์ญาณ มีจิตวิทยาเชิงบวก ใส่ใจต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และ ผู้บริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานความใกล้ชิด

ระเบียบวิธีวิจัย/วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยการสังเคราะห์จากแนวคิด ประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากร โรงเรียนบ้านแดงหนองแขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำนวน 13 คน เลือกแบบเจาะจง 3) การพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เลือกแบบเจาะจง และ 4) การนำรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากร โรงเรียนบ้านแดงหนองแขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำนวน 13 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะ แบบประเมินความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบ และแบบประเมินความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูโรงเรียนประถมศึกษา มีผลการศึกษาดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูโรงเรียนบ้านแดงหนองแขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย สมรรถนะที่ 1 การใช้คำถาม องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย สมรรถนะที่ 2 การจัดกิจกรรมกลุ่ม สมรรถนะที่ 3 การลงมือปฏิบัติจริง และสมรรถนะที่ 4 บรรยายภาคในชั้นเรียน องค์ประกอบที่ 3 สื่อและแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย สมรรถนะที่ 5 การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย สมรรถนะที่ 6 การวัดและประเมินผล

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผล องค์ประกอบที่ 1 จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่ 3 สื่อและแหล่งเรียนรู้

ตาราง 1 ความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การเสริมสร้างสมรรถนะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
องค์ประกอบหลัก			
องค์ประกอบที่ 1 จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้	4.10	0.46	มาก
สมรรถนะที่ 1 การใช้คำถาม	3.83	0.75	มาก
องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	4.23	0.74	มาก
สมรรถนะที่ 2 การจัดกิจกรรมกลุ่ม	4.14	0.93	มาก
สมรรถนะที่ 3 การลงมือปฏิบัติจริง	4.36	0.80	มาก
สมรรถนะที่ 4 บรรยายภาคในชั้นเรียน	4.00	0.79	มาก
องค์ประกอบที่ 3 สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.00	0.96	มาก
สมรรถนะที่ 5 การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้	3.57	0.89	มาก
องค์ประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผล	4.21	0.64	มาก
สมรรถนะที่ 6 การวัดและประเมินผล	3.62	0.93	มาก
รวม	4.03	0.58	มาก

2. สภาพปัจจุบัน ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เมื่อเรียงลำดับความต้องการขององค์ประกอบจากมากไปหาน้อย ได้แก่ องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 3 สื่อและแหล่งเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 1 จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผล

ตาราง 2 แสดงสภาพปัจจุบัน (D) และสภาพที่พึงประสงค์ (I) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI modified) ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามแนวทางสะเต็มศึกษา	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI modified	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ค ว า ม คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ค ว า ม คิดเห็น		
องค์ประกอบหลัก								
องค์ประกอบที่ 1 จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้	4.05	0.56	มาก	4.69	0.29	มากที่สุด	0.16	3
สมรรถนะที่ 1 การใช้คำถาม	4.00	0.67	มาก	4.68	0.31	มากที่สุด	0.17	
องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	3.48	0.36	มาก	4.48	0.27	มาก	0.29	1
สมรรถนะที่ 2 การจัดกิจกรรมกลุ่ม	4.12	0.65	มาก	4.38	0.42	มาก	0.06	7
สมรรถนะที่ 3 การลงมือปฏิบัติจริง	4.23	0.60	มากที่สุด	4.77	0.44	มากที่สุด	0.13	5
สมรรถนะที่ 4 บรรยากาศในชั้นเรียน	3.85	0.72	มาก	3.97	0.70	มาก	0.03	9
องค์ประกอบที่ 3 สื่อและแหล่งเรียนรู้	3.62	0.58	มาก	4.38	0.58	มาก	0.21	2
สมรรถนะที่ 5 การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.08	0.73	มาก	4.08	0.67	มาก	0.00	10
องค์ประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผล	4.08	0.64	มาก	4.58	0.45	มากที่สุด	0.12	4
สมรรถนะที่ 6 การวัดและประเมินผล	4.41	0.65	มากที่สุด	4.62	0.40	มากที่สุด	0.05	8
โดยรวม	3.93	0.40	มาก	4.43	0.24	มาก	0.13	

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีดังนี้

- การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านสติปัญญา ให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างตื่นตัวได้เคลื่อนไหวทางสมองหรือสติปัญญา คือการคิด ผู้เรียนจะตื่นตัวถ้าได้ใช้ความคิด การคิดเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้อยู่ การคิดในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ในประเด็นที่ท้าทายประเด็นที่มีความหมายต่อตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันในการคิดและการกระทำ

- การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านสังคม ให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว ได้เคลื่อนไหวทางสังคม มีโอกาสนำเสนอความคิดของตนเองต่อผู้อื่น รับฟัง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับข้อมูลย้อนกลับ ตรวจสอบความคิด ขยายความคิดของตนเอง และพัฒนาผลงานให้ดีขึ้น เป็นการได้เรียนรู้จากผู้อื่น กระบวนการต่างๆ นี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวในการเรียนรู้สามารถรับรู้และเกิดการเรียนรู้ได้ดี

- การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านอารมณ์ ให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวทางอารมณ์ ความรู้สึก และจิตใจ กิจกรรมและประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียน ควรกระทบต่ออารมณ์ และความรู้สึกของผู้เรียนในทางที่เอื้อต่อการ

เรียนรู้ในเรื่องที่จะเรียน เนื่องจากกิจกรรมใดกระทบต่อความรู้สึกของผู้เรียนกิจกรรมนั้นมักมีความหมายต่อผู้เรียนและจะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย

- การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านร่างกาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างตื่นตัวโดยการเคลื่อนไหวทางร่างกายอย่างเหมาะสมตามวัยและความสนใจของผู้เรียน จะช่วยให้ประสาทการรับรู้ของผู้เรียนมีความตื่นตัว สามารถรับข้อมูล ความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดีและรวดเร็ว ดังนั้นในการจัดกิจกรรมควรมีรูปแบบหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถ และคงความสนใจในการเรียนรู้ไว้ ซึ่งการตื่นตัวทางร่างกายมีความสำคัญเป็นพิเศษ

3. การพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูโรงเรียนบ้านแดงหนองแขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีดังนี้

- ขั้นที่ 1 เตรียมการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ เพื่อนครูคู่คิด คือ ผู้วิจัย และเพื่อนครูที่สอนระดับประถมศึกษาทำหน้าที่ร่วมกับกระบวนการ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อำนวยความสะดวกในการดำเนินกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จัดเวลา สถานที่ เครื่องมือในการดำเนินกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ บันทึกการประชุม

- ขั้นที่ 2 ปฏิบัติและเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ใช้แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของตนเพื่อระบุปัญหาที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเบื้องต้น, สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ปรัชญาหรือร่วมกันในการกำหนดผู้สอนและผู้สังเกตในแต่ละระดับชั้น และสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในชั้นเรียน โดยมีผู้สังเกตการสอน ได้แก่เพื่อนสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กระบวนการ เพื่อนคู่คิด เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมในขณะการจัดการเรียนรู้และประเมินด้านการปฏิบัติการสอนวิทยาศาสตร์เชิงรุก โดยใช้แบบสังเกตการสอนซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ บันทึกวิดีโอ ตลอดจนการสอนเพื่อใช้เป็นข้อมูลสะท้อนคิด

- ขั้นที่ 3 สรุปผล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ร่วมกันสรุปผลการดำเนินงานของกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพตั้งแต่ขั้นเตรียมการ ขั้นปฏิบัติและเรียนรู้ ตาราง 3 ความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

การพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ขั้นที่ 1 เตรียมการ (Preparation: P)	4.34	0.58	มาก
ขั้นที่ 2 ปฏิบัติและเรียนรู้ (Practice and Learning: PL)	4.32	0.83	มาก
ขั้นที่ 3 สรุปผล (Conclusion: C)	4.57	0.53	มากที่สุด
โดยรวม	4.34	0.43	มาก

4. การนำรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูโรงเรียนบ้านแดงหนองแขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธรเขต 2 ไปใช้ โดยรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก มีดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้นักเรียน ด้านเนื้อหาสาระของการจัดการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดการเรียนรู้มีลำดับการนำเสนออย่างเหมาะสม ด้านรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน และการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมความมั่นใจในเรียนของนักเรียน

ตาราง 4 ความพึงพอใจการนำรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไปใช้

ความพึงพอใจการนำรูปแบบ ไปใช้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.03	0.55	มาก
ด้านเนื้อหาสาระของการจัดการเรียนรู้	4.46	0.60	มาก
ด้านรูปแบบของการจัดการเรียนรู้	4.08	0.81	มาก
ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้	4.33	0.58	มาก
รวม	4.22	0.43	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผล องค์ประกอบที่ 1 จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่ 3 สื่อและแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ Suwannattachote., (2012) ที่ได้ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่า การเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการเรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เป็นวิธีการเรียนรู้ในระดับลึก ผู้เรียนจะสร้างความเข้าใจและค้นหาความหมายของเนื้อหาสาระโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่สามารถบูรณาการความรู้ใหม่ที่ได้รับกับความรู้เก่าที่มี สามารถประเมินต่อเติมและสร้างเป็นแนวคิดของตนเอง ซึ่งแตกต่างจากวิธีการเรียนรู้ในระดับผิวเผินซึ่งเน้นการรับข้อมูลและจดจำข้อมูลเท่านั้น ผู้เรียนลักษณะนี้จะเป็นผู้เรียนที่เรียนรู้วิธีการเรียน (Learning How to Learn) เป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้นและมีทักษะที่สามารถเลือกรับข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Songmuangnu, T., (2019) ได้ศึกษาเรื่อง การ

จัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีกิจกรรมการเรียนรู้ 6 กิจกรรม เรียกว่า CLISPA Model ได้แก่ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือ (C: Cooperative Learning) จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน (L: Learner Centered Learning) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนจัดการข้อมูล ข่าวสาร (I: Information Activities Learning) การจัดการกระบวนการคิดและแก้ปัญหา (S: Solving Problems Learning) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (P: Practical Evaluation Learning) และผู้เรียนต้องทำกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลา (A: Activities all Time Learning)

2. สภาพปัจจุบัน ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เมื่อเรียงลำดับความต้องการขององค์ประกอบจากมากไปหาน้อย ได้แก่ องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 สื่อและแหล่งเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 1 จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ Meyers & Jones (1993) ที่ระบุว่า การเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูด ฟัง อ่าน เขียน และแสดงความคิดเห็นขณะลงมือทำกิจกรรมในกระบวนการแก้ปัญหา การอภิปรายกลุ่มย่อยแบบไม่เป็นทางการ สถานการณ์จำลอง กรณีศึกษา การแสดงบทบาทสมมติ และกิจกรรมอื่นๆซึ่งผู้เรียนต้องประยุกต์ใช้ สิ่งที่ได้เรียนรู้ ในการทำกิจกรรม เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chalerm Sri, A., (2020) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษาด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษา พบว่า หลังเข้าร่วมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และกลุ่มเป้าหมายมีพัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้นหลังจากเข้าร่วมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในแต่ละวงรอบอย่างต่อเนื่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า การพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีรายละเอียดดังนี้ ขั้นที่ 1 เตรียมการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เพื่อนครูคู่คิด คือ ผู้วิจัย และเพื่อนครูที่สอนระดับประถมศึกษาทำหน้าที่ร่วมกับกระบวนการ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อำนวยความสะดวกในการดำเนินกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จัดเวลา สถานที่ เครื่องมือในการดำเนินกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ บันทึกการประชุม ขั้นที่ 2 ปฏิบัติและเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ใช้แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ของตนเพื่อระบุปัญหาที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเบื้องต้น และขั้นที่ 3 สรุปผล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ร่วมกันสรุปผลการดำเนินงานของกระบวนการ

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพตั้งแต่ขั้นเตรียมการ ขั้นปฏิบัติและเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ Schomberg (1986) ที่ได้ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่า เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะมีอิสระเป็นตัวของตัวเอง ควบคุมตัวเองอยู่ในระดับสูง ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ และคิดในสิ่งที่กระทำ รวมทั้งต้องแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อนำไปสู่การแปลและถ่ายทอด โดยมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และสะท้อนความคิด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sahakit P., (2021) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้รูปแบบการพัฒนาครูที่ส่งผลต่อการออกแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบ Active Learning ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสร้างรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครู (PD Model) ทั้งระบบโรงเรียนโดยสร้างชุมชนเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเองโดยใช้รูปแบบ PLC ที่เน้นความร่วมมือของผู้มีส่วนร่วม ดังนี้ ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครอง ชุมชน นักวิจัย อาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต และผู้เชี่ยวชาญภายใน โดยมีทีมโค้ชระดับโรงเรียนที่เป็นทีมแกนนำในการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยโรงเรียนทั้ง 25 โรงเรียนดำเนินการใช้รูปแบบชุมชนเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของครู โดยใช้ขั้นตอนของกระบวนการชุมชนเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และบันทึกข้อสรุป ลงในแบบบันทึก PLC ของโรงเรียนตนเอง ซึ่งได้พัฒนาตามแนวทางของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงตามเป้าหมายของแต่ละโรงเรียน

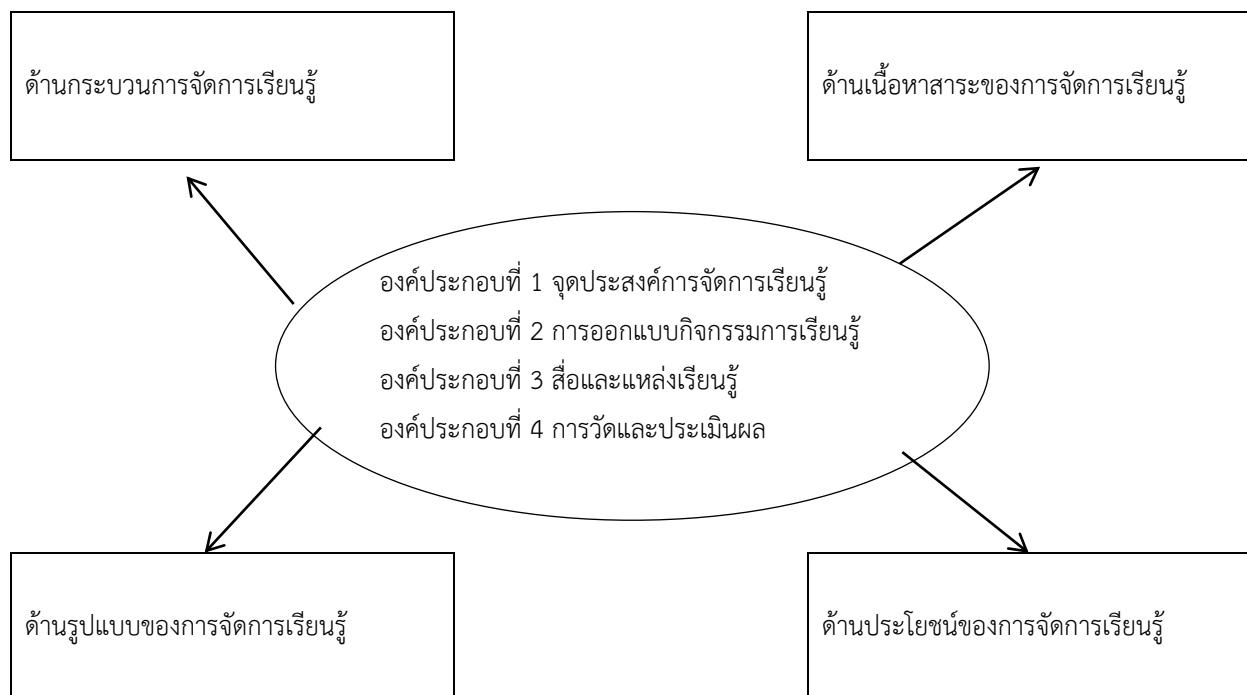
4. การนำรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า โดยรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก มีรายละเอียดดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้นักเรียน ด้านเนื้อหาสาระของการจัดการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การจัดการเรียนรู้มีลำดับการนำเสนออย่างเหมาะสม ด้านรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน และด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน และการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมความมั่นใจในเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ Sutherland & Bonwell., (1996) ที่ได้ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่า เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีอิสระในการเรียน และมีการควบคุมตัวเองอยู่ในระดับสูง ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยลักษณะของกิจกรรมจะครอบคลุมกระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งอาจจัดกิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเล็กๆ ลักษณะการสอนตรงกันข้ามกับการสอนแบบบรรยาย และประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆที่กระตุ้น จูงใจผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร เกิดความรู้สึกสนุกสนานขณะเรียน เกิดทัศนคติทางบวกในการเรียนเพิ่มขึ้น และเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีกิจกรรมร่วมกันในลักษณะของการร่วมแรงร่วมใจ ได้ทำงานเป็นกลุ่ม โดยมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jiwatan, P., (2021) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจเชิงเปรียบเทียบ ผลกระทบ และพฤติกรรมเรียนจากการใช้ห้องเรียน Active Learning ในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจโดยรวม อยู่ในระดับมาก และทุกด้าน ได้แก่ ความเหมาะสมของโต๊ะเรียนและเก้าอี้ กระดานไวท์บอร์ด อุปกรณ์

โสตทัศนูปกรณ์ พื้นที่ห้อง แสงสว่างในห้องเรียน อุณหภูมิภายในห้องเรียน และโทนสีผนังห้อง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจห้องเรียน Active Learning มากกว่าห้องเรียนธรรมดา และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากเหตุผลที่กล่าวมา สรุปได้ว่า รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีประโยชน์ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้

สรุปองค์ความรู้

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้
รูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูโรงเรียนประถมศึกษา มีองค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 สื่อและแหล่งเรียนรู้ และองค์ประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผล มีรูปแบบ ได้แก่ ด้าน

กระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านเนื้อหาสาระของการจัดการเรียนรู้ ด้านรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ และด้าน
ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดให้ครูทุกคน จะต้องเข้ารับการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และกำหนดเกณฑ์การผ่านการพัฒนา รวมถึงการกำหนด เป็นนโยบายให้รูปแบบนี้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และควรจัดให้มีระบบการ ติดตามประเมินผลการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นระยะและต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมเพื่อ กระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรมีความความตระหนักและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาจากลำดับความสำคัญที่มีความต้องการสูง

1.2 สถานศึกษา ควรจัดให้มีระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาด้านการจัดการ การเรียนรู้เชิงรุกเป็นระยะและต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหาร และครู ได้เกิดความตระหนักในด้านมาตรฐานวิชาชีพและพร้อมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจในรูปแบบ เทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยการจัดประชุมปฏิบัติการ การศึกษาดูด้วยตนเอง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมด้านการบริหาร วิชาการและนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ โดยสร้างความตระหนักและจัดรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นหลักสูตรระยะสั้นเพื่อเสริมทักษะให้กับครูอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในฐานะผู้นำทางวิชาการ

1.4 ครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้าง ความสำเร็จให้กับผู้เรียน ควรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการสร้างความตระหนักแก่ครู ให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูให้มีความชัดเจนและสามารถ เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาสำหรับสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อรูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษา

2.3 ควรมีการวิจัยติดตามการนำรูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไปใช้พัฒนาครู สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ

References

- Ministry of Education. (2017). *Guidelines for educational reform of the Ministry of Education*. Bangkok: T.S.B. Products.
- Songmuangnu, T., (2019). Active learning management for teachers under the Office of the Basic Education Commission. *AL-NUR Graduate School Journal*, 14(2), 63-73.
- Kitrungruang, P, et al. (2017). *Proactive learning management strategies to develop thinking and raise quality. Education for the 21st Century* (12th printing). Nakhon Pathom: Petchkasem Printing Group Company Limited.
- Jiwtan, P., (2021). *A study of comparative satisfaction, effects, and learning behavior from using Active Learning classrooms in teaching at Suranaree University of Technology*. Nakhon Ratchasima: Suranaree University of Technology.
- Sahakit, P. (2021). *Using teacher development models that affect the design of integrated learning management using Active Learning*. Phuket: Phuket Rajabhat University.
- Chatmanee, S., and Thamprathip, C. (2020). School is the base for professional development of teachers by the community. of learning: Developing a school learning community model for sustainable learning change. *Khon Kaen University Journal of Education*, 43(2), 43–58.
- Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2017). *Science and technology teacher standards*. Bangkok: Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology.
- Office of the Basic Education Commission. (2022). *Teacher Civil Service Operations Manual*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- Office of the Secretariat of the Education Council. (2019). *Proposals for educational reform in the fourth decade (2009-2018)*. Bangkok: Office of the Secretariat of the Education Council.
- Chalermisri, A., (2020). *Developing the ability to manage active learning of primary teachers through the professional learning community process*. Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Fink, L.D. (2003). *Creating Significant Learning Experiences: An Integrated Approach to Designing College Courses*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Hipp K.K. & Huffman J.B. (2003). *Professional learning communities: assessment development effects. Paper presented at the international Congress for School Effectiveness and Improvement*. Australia: Sydney.

- Huba, A. & Feed, T. (2000). *Active learning and Library instruction*. Illinois Libraries, 83(2): 19 – 24.
- Jensen, B. (2016). *Not So Elementary: Primary School Teacher Quality in High-Performing Systems*. DC: Washington.
- Meyers, C. and Jones, T.B. (1993). *Promoting Active Learning: Strategies for the Collage Classroom*. Oxford: Elmsford.
- Schomberg. (1986). *Strategies for active teaching and learning in university*. Classrooms, Minneapolis: University of Minnesota Teaching Center.
- Sutherland, T.E., and Bonwell, C.C. eds. (1996). *Using Active Learning in College Classes: A Range of Options for Faculty*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Suwannatthachote, P. (2012). *Active Learning*. Chicago: University of Chicago Press. [in Thai]

